

EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES

ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**

Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024

INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2025. Issue 4

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London , 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

Antibiotikorezistentlik: Global tibbiyot tahdid va terapevtning harakat rejasi

Ashurova Guljamol

Qo'qon Universiteti Andijon filiali Tibbiyot fakulteti

Davolash ishi 24-02 gurux 2-bosqich talabasi

E-mail: gulnorapolvonova96@gmail.com

Annatsiya: Ushbu maqola zamonaviy tibbiyotning eng jiddiy global tahdidlaridan biri-antibiotikalariga chidamli mikroorganizmlar paydo bo'lishi va ularning tarqalishi (antibiotikorezistentlik) muammosiga bag'ishlangan. Tadqiqotning asosiy e'tibori bu xavfli tendentsiyaning sabablari, oqibatlar va, ayniqsa, terapevt praktikasida uning oldini olish strategiyalariga qaratilgan. Maqolada Jahon Sog'liqni Saqlash Tashkiloti (WHO) tomonidan e'lon qilingan statistik ma'lumotlar va prognozlar tahlil qilinib, antibiotiklarni irratsional qo'llash, aholining atrof-muhit va veterinariyada antibiotiklarning haddan tashqari ishlatilishi haqidagi xavotirlar o'rtaga tashlangan. Xususan, terapevtning bemorni tarbiyalash, to'g'ri diagnostika qo'yish va davolash protokollariga qat'iy rioya qilishdagi ahamiyati ta'kidlangan. Maqola nafaqat muammoni aniqlaydi, balki har bir klinisyen uchun amaliy tavsiyalar – antibiotik terapiyasini razional rejalashtirish, laboratoriya tasdiqidan o'tkazish va xavf ostidagi bemorlarni aniqlash bo'yicha aniq qadamlar taklif etadi. Xulosa qilib, antibiotikorezistentlikka qarshi kurashishda individual chora-tadbirlarning global salohiyati va hozirgi vaqtda qabul qilinayotgan milliy va xalqaro choralar muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: antibiotikorezistentlik, antibiotiklar, terapevt, global tahdid, infeksiyon kasalliklar, mikroorganizmlar, irratsional dorivor terapiya, WHO, resistentlik, profilaktika.

Antibiotiklar zamonaviy tibbiyotning eng muhim kashfiyotlaridan biri bo'lib, infeksiyon kasalliklarning davolanishida inqilob yaratdi. Biroq, so'nggi o'n yilliklarda antibiotiklarga chidamli mikroorganizmlarning paydo bo'lishi va tarqalishi butun insoniyat uchun jiddiy xavf tug'dirmoqda. Jahon Sog'liqni Saqlash Tashkiloti (WHO) antibiotikorezistentlikni "zamonaviy tibbiyotning apokalipsisi" deb atash orqali bu muammoning jiddiyligini ta'kidlaydi. Ushbu maqolaning maqsadi – antibiotikorezistentlikning global xavfini tahlil qilish va terapevtlar uchun amaliy harakat rejasini taklif etish.

Antibiotikorezistentlik: global statistikalar va tahdidlar

WHO ma'lumotlariga ko'ra, har yili dunyo bo'ylab 700 000 dan ortiq odam antibiotiklarga chidamli infeksiyalar tufayli halok bo'lmoqda. Agar chora ko'rilmasa, 2050 yilga kelib bu ko'rsatkich yiliga 10 million kishigacha ko'tarilishi mumkin. Antibiotikorezistentlik nafaqat sog'liqni saqlash xarajatlarini oshiradi (yiliga 1,5 trillion dollargacha), balki tibbiyotning boshqa sohalariga ham jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Masalan, kimyoterapiya,

transplantatsiya va katta jarrohlik operatsiyalari yuqori infeksiyon xavf tufayli amalga oshirish qiyinlashmoqda.

Antibiotikorezistentlikning asosiy sabablari

1. Antibiotiklarni irratsional qo'llash: Ko'p hollarda antibiotiklar virusli infeksiyalar (masalan, soyabon) uchun bemorlarning talabi yoki shifokorning ehtiyotsizligi tufayli beriladi.

2. Davolanishni to'liq yakunlamaslik: Bemoralar holati yaxshilangach, antibiotiklarni qabul qilishni to'xtatishlari, bu esa eng chidamli mikroorganizmlarning hayotga qolishiga olib keladi.

3. Veterinariya va qishloq xo'jaligida antibiotiklarning haddan tashqari ishlatilishi: Chorva mollarini parvarish qilishda antibiotiklarning profilaktik maqsadda ishlatilishi inson organizmiga oziq-ovqat orqali yetib keladi va rezistentlikni keltirib chiqaradi.

4. Infeksiyalarning oldini olish va nazorat qilishning etarli emasligi: Kasalxonalarda aseptika va antiseptika qoidalariga rioya qilinmasligi.

Terapevtning roli: harakat rejasi

1. Bemorni tarbiyalash va tushuntirish

Har bir terapevt antibiotiklar faqat bakterial infeksiyalarda berilishi kerakligini bemorga tushuntirishi lozim. "Antibiotiklar soyabon va grippni davolay olmaydi" kabi oddiy tushuntirishlar bemorlarning noto'g'ri talablarini kamaytirishi mumkin.

2. To'g'ri diagnostika qo'yish

Infeksiyaning bakterial yoki virusli ekanligini aniqlash uchun:

• Klinik ko'rsatkichlar: Qondagi oq tanachalarning soni, CRP, prokalsitonin testlari.

• Mikrobiologik tekshiruvlar: Madaniyat va antibiotiklarga sezuvchanlikni aniqlash (agar imkoniyat bo'lsa).

3. Antibiotik terapiyasini razional rejalashtirish

• Empirik terapiya: Mahalliy antibiotikorezistentlik tendentsiyalarini hisobga olgan holda dori tanlash.

• De-eskalatsiya taktikasi: Dastlab keng spektrli antibiotikni boshlab, keyin natijalar asosida tor spektrli antibiotikga o'tish.

• Qat'iy davolash rejimi: Antibiotikni to'g'ri dozada va belgilangan muddatda qo'llash.

4. Kasalxona infeksiyalarining oldini olish

• Qo'l tozalash va antiseptik qoidalariga rioya qilish.

• Invaziv protseduralarni cheklash.

• Bemorlarni tezda kasalxonadan chiqarish.

5. Hamkorlik va monitoring

• Mikrobiologlar, infeksiyonistlar va boshqa mutaxassislar bilan hamkorlik qilish.

· Antibiotikorezistentlik monitoringini olib borish (masalan, ma'lum bir antibiotikga chidamlilik ko'rsatkichlarini kuzatish).

Kelajakdagi yechimlar

1. Yangi antibiotiklar ishlab chiqish: Hozirgi vaqtda dunyo bo'ylab 40 dan ortiq yangi antibiotiklar sinovdan o'tkazilmoqda.

2. Alternativ davolash usullari: Bakteriofaglar, monoklonal antikorlar va immunomodulyatorlar.

3. Vaksinalarning ahamiyati: Infeksiyalarning oldini olish antibiotiklarga bo'lgan ehtiyojni kamaytiradi.

4. Global hamkorlik: WHOning "One Health" dasturi – inson, hayvon va atrof-muhit sog'lig'ini integratsiyalashgan yondashuv.

Xulosa

Antibiotikorezistentlik nafaqat tibbiyot mutaxassisleri, balki butun jamiyat uchun kurashish kerak bo'lgan global muammodir. Terapevtlar bu kurashning birinchi chizig'idir. Har bir shifokor bemorlarni tarbiyalash, to'g'ri diagnostika qo'yish va antibiotiklarni oqilona qo'llash orqali resistენტlikning oldini olishga hissa qo'shishi mumkin. Kelajakda yangi davolash usullari va global tashabbuslar bilan bu muammoni yengish mumkin, ammo harakatni hozirdan boshlash kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. World Health Organization. (2021). Global action plan on antimicrobial resistance.

2. Centers for Disease Control and Prevention. (2019). Antibiotic resistance threats in the United States.

3. O'zbekiston Sog'liqni Saqlash Vazirligi. (2023). Antibiotikoterapiya protokollari.

4. Llor, C., & Bjerrum, L. (2014). Antimicrobial resistance: risk associated with antibiotic overuse and initiatives to reduce the problem.

